

HZN

e glasilo

Broj 5/2026

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

HRVATSKO
ZAVOD ZA
NORME

Objavljena nova verzija norme

EN ISO 14001

Sustavi upravljanja okolišem

HRVATSKO
ZAVOD ZA
NORME

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme sa
stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 18. 2026.
ISSN 1847-4217
URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač: Hrvatski zavod za norme
MB: 1957406
OIB: 76844168802
Sjedište: Ulica grada Vukovara 78,
10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni
urednik: Ana Marija Boljanović, ravnateljica HZN-a

Pomoćnik
glavnog
urednika: Sandra Knežević

Tehnički
urednik: Sandra Knežević

Uredništvo: Danijela Novota Krajnović, Ivo Andreis,
Marina Babić, Melanija Grubić Sutara,
Tatjana Majić, Mirjana Fijolić

Lektura: Kristian Lewis

Grafička
priprema: Sandra Knežević, Senka Galenić

Izlazi: mjesečno

Datum
objave: 2026-05-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskoga zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Poštovani čitatelji!

Pred vama je peti broj službenoga glasila Hrvatskoga zavoda za norme u 2026. godini.

U rubrici Novosti iz HZN-a donosimo priopćenja o događanjima na kojima su potkraj travnja i tijekom svibnja sudjelovali predstavnici Hrvatskoga zavoda za norme.

Kao u svakom broju, u rubrici se nalazi tablica u kojoj je dan brožčani prikaz članstva u Hrvatskom zavodu za norme.

U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija objavljujemo zanimljivosti iz rada ISO-a, IEC-a, CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja.

ISO je objavio nove norme: ISO 20417:2026 za medicinske proizvode, ISO 20022-1:2026 za financijske usluge i ISO 50100:2026 za sustave upravljanja energijom i uštede energije. Više pročitajte u prijevodu objave *What's trending* (Trendovi u normama) preuzete iz *ISO Newslettera*.

Iz IEC-a donosimo prijevod članka *The symbol that transformed global energy use* koji govori o važnosti norme IEC 60417 kojom je definiran međunarodni simbol za uključivanje/isključivanje koji svakodnevno pritišćemo na našim električnim uređajima.

CEN i CENELEC objavili su članak kojim pozdravljaju Godišnji program rada Europske komisije za europsku normizaciju za 2026. godinu. Tu je i prigodan tekst objavljen u povodu Dana Europe 2026. u kojem je istaknuta važna uloga europske normizacije u funkcioniranju jedinstvenoga tržišta. Objavljene su i nove europske norme: EN 18235-1:2026 u području pouzdanog dijeljenja podataka i EN ISO 14001:2026 za sustave upravljanja okolišem.

Donosimo i prijevod objave *New ETSI standard strengthens interoperability of next-generation emergency communications* preuzetog s ETSI-jeve mrežne stranice o novoobjavljenoj ETSI-jevoj specifikaciji kojom se uspostavlja okvir za ispitivanje interoperabilnosti u mrežama komunikacija prema hitnim službama sljedeće generacije.

Ugodno čitanje!

Sadržaj 5/2026

Proslov

Novosti iz HZN-a

- Održan 23. hrvatski seminar *Tlačna oprema 2026.* – Norme, regulativa i znanje u središtu sigurnosti industrije 4
- Održano 11. bienalno savjetovanje Hrvatskog mjeriteljskog društva 6
- Održan 41. međunarodni znanstveno-stručni susret stručnjaka za plin 7
- Regionalna suradnja nacionalnih normiranih tijela u Sarajevu 8
- Predstavnice HZN-a na konferenciji *FiberWeek 2026.* 9
- Počela je nova faza inicijative *HSBooster.eu* koja istraživačko-inovacijskim projektima osigurava besplatnu stručnu podršku u području normizacije 11
- Posjet studenata Građevinskog i arhitektonskog fakulteta Osijek Hrvatskom zavodu za norme 12
- Članovi Hrvatskoga zavoda za norme 13
- Odluke Upravnog vijeća i ravnateljice vezane uz članstvo u HZN-u 14

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

ISO

- Trendovi u normama 15

IEC

- Simbol koji je transformirao svjetsku potrošnju energije 18

CEN i CENELEC

- CEN i CENELEC pozdravljaju Godišnji program rada Europske komisije za europsku normizaciju za 2026. godinu 19
- Dan Europe 2026.: Kako norme pomažu da ljudi i gospodarstvo ostvare prednosti jedinstvenog tržišta 20
- Nova norma gradi povjerenje u dijeljenje podataka u Europi 21
- Dostupna je nova verzija norme ISO 14001 za sustave upravljanja okolišem 22
- EN 15978:2026 – usklađena metoda ocjenjivanja svojstava zgrada s obzirom na okoliš 23
- SIST pozdravlja nove mlade ambasadore normizacije u 2026. godini 24

ETSI

- Nova ETSI-jeva norma jača interoperabilnost komunikacija prema hitnim službama sljedeće generacije 26

Naslovnica: *Priopćenje iz CEN/CENELEC-a o novoj verziji norme EN ISO 14001*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A47)

ISSN 1847-4217

Održan 23. hrvatski seminar Tlačna oprema 2026. – Norme, regulativa i znanje u središtu sigurnosti industrije

Pripremili: **Branimir Kovač i Mirjana Fijolić**

Foto: **Domagoj Papo, EGE**

U Zagrebu je 23. travnja 2026. održan 23. hrvatski seminar Tlačna oprema 2026., jedno od ključnih stručnih okupljanja u području opreme pod tlakom. Seminar, u organizaciji tvrtke Energetika marketing i uz pokroviteljstvo Hrvatskoga zavoda za norme (HZN), okupio je predstavnike industrije, regulativnih tijela, akreditacijskih institucija i akademske zajednice. Uvodni dio seminara moderirao je Boris Labudović, glavni urednik časopisa EGE, koji je vodio program i usmjeravao raspravu kroz ključne teme skupa.

U fokusu ovogodišnjeg izdanja bili su izazovi suvremenih industrijskih sustava – od zakonodavnih promjena i normizacije do digitalizacije i razvoja kompetencija.

Novi pravilnik u pripremi: odgovor na izazove iz prakse

Skup je otvorio prof. dr. sc. Srećko Švaić, koji je najavio donošenje novoga pravilnika o pregledima i ispitivanju opreme pod tlakom visoke razine opasnosti. Postojeći Pravilnik iz 2020. godine, kako je istaknuto, u praksi se pokazao djelomice neprimjenjivim u pojedinim segmentima.

Riječ je o odredbama koje su se pokazale prezahtjevnima ili neekonomičnima, zbog čega je pokrenut proces izmjena u suradnji s inspeksijskim tijelima i Ministarstvom gospodarstva. Novi pravilnik očekuje se tijekom sljedeće godine, uz paralelno ažuriranje tehničkih uputa i preporuka.

Uz novi pravilnik ažurirat će se i peto izdanje Tehničkih uputa i preporuka. Trenutačno su na snazi četvrto izdanje Tehničkih uputa te četvrto izdanje Smjernica (Guidelines) za tumačenje zahtjeva Direktive o tlačnoj opremi (PED) i Direktive o pokretnoj tlačnoj opremi (TPED).

Otvoreno je i pitanje stručnog osposobljavanja inspektora. „Složenost sustava pod tlakom zahtijeva visoku razinu znanja i odgovornosti, što podrazumijeva sustavan pristup edukaciji“, istaknuto je tijekom rasprave. Najavljeno je unapređenje edukacijskih programa koji će biti usklađeni s novim regulativnim zahtjevima.

Norme kao alat konkurentnosti i sigurnosti

U uvodnim obraćanjima govornika naglašena je važnost norma za gospodarstvo, osobito u kontekstu malih i srednjih poduzeća. Slaven Cvitanović, voditelj Odsjeka za opća područja normizacije HZN-a, sudjelovao je na seminaru u ime ravnateljice Hrvatskoga zavoda za norme. „Norme u području opreme pod tlakom nisu samo tehnički dokumenti, već ključan temelj sigurnosti ljudi, imovine i okoliša. Njihova primjena u praksi, osobito u kontekstu jedinstvenog europskog tržišta, omogućuje sigurnost proizvoda i konkurentnost gospodarstva. Hrvatski zavod za norme pritom aktivno radi na povećanju dostupnosti norma i uključivanju stručnjaka u rad tehničkih odbora kako bi se osigurala njihova učinkovita primjena.“ Naglasio je i važnost digitalizacije te kontinuiranoga dijaloga sa svim dionicima kao ključnih elemenata razvoja sustava normizacije.

Predstavnici Ministarstva gospodarstva dodatno su potvrdili kako je riječ o kompleksnom zakonodavnom procesu, ali i o kontinuiranom radu na usklađivanju nacionalnog i europskog okvira.

Struka upozorava: nedostatak kadrova i potreba za znanjem

Jedna od tema koja se provlačila kroz više izlaganja jest nedostatak stručnih kadrova, osobito tzv. srednje generacije inženjera. Istaknuto je kako industrija sve više osjeća posljedice tog jaza, što dodatno naglašava potrebu za sustavnim obrazovanjem i prijenosom znanja. *„Bez kontinuiranog ulaganja u kompetencije, sigurnost sustava dugoročno može biti ugrožena”*, upozorili su sudionici. Uz to, otvorena su i pitanja globalne mobilnosti stručnjaka i konkurentnosti tržišta rada.

Digitalizacija mijenja sustav akreditacije

Digitalna transformacija bila je jedna od ključnih tema seminara. Predstavljena su rješenja koja omogućuju bržu i transparentniju provedbu postupaka akreditacije uz integraciju s nacionalnim i europskim digitalnim servisima. Takav pristup donosi konkretnu korist – od učinkovitije komunikacije do bolje sljedivosti procesa. *„Digitalni alati više nisu dodatak, nego nužnost za pouzdano funkcioniranje sustava”*, istaknuto je tijekom prezentacija.

Doprinos HZN-a: fokus na nove europske norme

Poseban interes izazvalo je izlaganje Tatjane Brice Žilić, više stručne savjetnice za normizaciju u području strojarstva, koja je predstavila najnovije usklađene norme objavljene u Službenom listu Europske unije početkom 2026. godine.

U središtu su bile norme koje obuhvaćaju ključne komponente sustava pod tlakom – od cijevi i spojnih elemenata do ventila i sigurnosnih uređaja. *„Riječ je o normama koje izravno utječu na sigurnost i pouzdanost industrijskih sustava, ali i na konkurentnost proizvođača na europskom tržištu.”* Izlaganje je dodatno potvrdilo ulogu HZN-a u praćenju i prijenosu europskih normativnih zahtjeva u nacionalni sustav.

Tehnički izazovi: od norme do prakse

Nastavak seminara bio je posvećen tehničkim i inženjerskim temama. Raspravljalo se o ograničenjima postojećih normizacijskih metoda, posebice u kontekstu nestandardnih konstrukcija, pri čemu je naglašena potreba za naprednim numeričkim analizama. Predstavljani su i složeni postupci certificiranja prema međunarodnim kodeksima te primjeri iz rada inspekcijskih tijela, uključujući upravljanje nesukladnostima i osiguranje nepristranosti.

Poseban naglasak stavljen je na:

- razvoj kompetencija u zavarivanju i nerazornim ispitivanjima
- izazove korozije i njezin utjecaj na sigurnost i troškove
- primjenu sigurnosnih ventila u specifičnim uvjetima
- nove industrijske izazove poput uporabe propana kao radne tvari.

Suradnja kao ključ sigurnosti

Seminar Tlačna oprema 2026. još je jednom potvrdio kako sigurnost industrijskih sustava počiva na trima stupovima – normama, regulativi i znanju. Upravo ovakva okupljanja omogućuju razmjenju iskustava i jačanje suradnje svih dionika – od institucija i industrije do akademske zajednice.

Hrvatski zavod za norme svojim sudjelovanjem dodatno potvrđuje ulogu aktivnog partnera u razvoju sustava koji osiguravaju sigurnost, kvalitetu i konkurentnost gospodarstva.

Održano 11. bienalno savjetovanje Hrvatskog mjeriteljskog društva

Pripremila: Ksenija Janaček i Jasmina Hasanbegović
Foto: HZN

U organizaciji Hrvatskog mjeriteljskog društva (HMD) od 23. do 25. travnja 2026. godine u Opatiji je održano 11. bienalno savjetovanje Hrvatskog mjeriteljskog društva.

Bienalna savjetovanja HMD-a godinama su bila snažno usmjerena na primjenu norme ISO/IEC 17025 i pitanja akreditacije laboratorija. Danas, uz zadržavanje te čvrste osnove, mjeritelji i laboratoriji suočavaju se sa znatno širim skupom izazova: digitalizacijom, održivošću, promjenama regulatornog okvira, novim tehnologijama, ali i pitanjima dugoročne održivosti laboratorija i stručnih kompetencija. Cilj ovog savjetovanja bio je otvoriti prostor za razmjenu iskustava, raspravu i kritičko promišljanje o aktualnim i budućim temama u mjeriteljstvu – u akreditiranim i zakonskim okvirima, ali i u industriji, zdravstvu, farmaciji i drugim povezanim područjima.

Nakon svečanog otvorenja i pozdravnog govora gospodina Siniše Prugovečkog, predsjednika Hrvatskog mjeriteljskog društva, sudionicima su se obratili pokrovitelji i gosti. Jasmina Hasanbegović, viša stručna savjetnica u području energetske elektrotehnike, u ime ravnateljice Hrvatskoga zavoda za norme dr. sc. Ane Marije Boljanović održala je pozdravni govor te predstavila rad HZN-a.

Tijekom tri dana savjetovanja održana su brojna izlaganja znanstvenih i stručnih radova, radionice i okrugli stolovi, a održana je i skupština HMD-a. Primjerice, vrlo zanimljiv okrugli stol pod nazivom „Mjeritelji – ugrožena vrsta” pokazao je da manjak mladih stručnjaka, osim u normizaciji, predstavlja velik izazov i u području mjeriteljstva, laboratorija, ispitivanja, umjeravanja i akreditacije.

Ksenija Janaček, viša stručna savjetnica u području opće elektrotehnike, održala je izlaganje „Normizacija i mladi stručnjaci u mjeriteljskoj i laboratorijskoj praksi” u kojem je govorila o HZN-u i radu u tehničkim odborima, o povezanosti mjeriteljstva i normizacije te zašto je važno uključiti mlade stručnjake u normizaciju.

Mladi stručnjaci nužni su za održivost stručnih zajednica u normizaciji jer donose svježije ideje i prirodno su usmjereni na uporabu digitalnih alata i suvremenih metoda rada. Također, uključivanje mladih nužno je posebice u novim područjima kao što su umjetna inteligencija, robotika, kibernetička sigurnost, pouzdanost podataka te kvantne i zelene tehnologije.

Usto, brojne su i profesionalne koristi koje uključeni stručnjaci mogu imati od normizacije, poput pristupa međunarodnim mrežama, stručnim radnim skupinama i najnovijim tehnološkim trendovima, povezivanja s vodećim stručnjacima iz industrije, akademske zajednice i državnih tijela te jačanja stručnog ugleda i profesionalnog razvoja karijere.

Tijekom 11. bienalnog savjetovanja Hrvatskog mjeriteljskog društva prisutnima su podijeljene brošure i materijali o radu Hrvatskoga zavoda za norme, a neki od sudionika imali su pitanja o HZN-u i normizaciji.

Održan 41. međunarodni znanstveno-stručni susret stručnjaka za plin

Pripremila: mr. sc. Martina Broketa

Foto: Hrvatska stručna udruga za plin i Centar za plin Hrvatske d.o.o.

U Opatiji se od 6. do 8. svibnja 2026. godine održao 41. međunarodni znanstveno-stručni skup stručnjaka za plin pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva gospodarstva Republike Hrvatske i Hrvatskoga zavoda za norme.

Na skupu je sudjelovalo više od 450 stručnjaka i znanstvenika iz Hrvatske i inozemstva. Hrvatski zavod za norme predstavljala je mr. sc. Martina Broketa, viša stručna savjetnica za normizaciju u području nemetalnih materijala.

Skup je organiziran na principu mozaika kratkih znanstvenih i stručnih predavanja te uvodnih predavanja i panel-diskusija o različitim temama iz područja razvoja, opskrbe i distribucije ukapljenog prirodnog plina (UPP).

Teme predavanja i panel-diskusija bile su globalna kretanja na tržištu plina i utjecaj na sigurnost opskrbe, projekti istraživanja i proizvodnje prirodnog plina i razvoj infrastrukture, vodik te plinovi iz obnovljivih izvora i niskougljični plinovi, budućnost UPP-a u Europi i tehnološki iskoraci u sektoru ukapljenog prirodnog plina, problematika opskrbe plinom, problematika transporta, distribucije i skladištenja plina, pametne tehnologije i digitalna transformacija plinskog i energetskog sektora, održivi prometni sustavi temeljeni na prirodnom plinu, UPP-u, SPP-u i bioplenu te pravna regulativa i tehnički propisi.

Provedene su zanimljive stručne rasprave i ostvareni važni poslovni kontakti između prisutnih gospodarstvenika. Posljednji dan održavanja skupa održana je i posterska sekcija s temom problematike plinskog gospodarstva i energetike.

Regionalna suradnja nacionalnih normiranih tijela u Sarajevu

Pripremila: Mirjana Fijolić
Foto: ISBIH

Nacionalna tijela za normizaciju jačaju regionalnu suradnju u području digitalne transformacije i razvoja normi. Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine (ISBIH) bio je 11. i 12. svibnja 2026. domaćin sastanka regionalnih tijela za normizaciju na kojem su sudjelovali predstavnici Instituta za standardizaciju Srbije (ISS), Hrvatskoga zavoda za norme (HZN) i Instituta za standardizaciju Crne Gore (ISME).

Sastanak je okupio ravnatelje i stručnjake nacionalnih tijela za normizaciju s ciljem razmjene iskustava i jačanja regionalne suradnje u području normizacije, osobito u kontekstu ubrzane digitalne i tehnološke transformacije.

Izaslanstva nacionalnih tijela predstavljali su:

Aleksandar Todorović,
direktor ISBIH-a sa
suradnicima

Tatjana Bojanić,
direktorica ISS-a sa
suradnicima

Ana Marija Boljanović,
ravnateljica HZN-a sa
suradnicima

Zoran Glomazić,
direktor ISME-a sa
suradnicima.

Na dvodnevnom sastanku raspravljalo se o informacijskim sustavima za upravljanje normizacijskim procesima, o SMART normama te dostupnim kapacitetima i resursima, o kontinuiranoj razmjeni informacija između nacionalnih normiranih tijela, o razvoju jezičnih resursa i alata za prevođenje i o drugoj generaciji eurokodova – prihvaćanju norma u izvorniku, prevođenju i izradi nacionalnih dodataka. Sudionici su također razmijenili informacije o svim funkcionalnostima informacijskih sustava za upravljanje procesima normizacije te o načinu njihova održavanja, potrebnim izmjenama i doradama te ulogama i odgovornostima održavatelja sustava.

Također su razmotrene mogućnosti projektnog financiranja razvoja jezičnih resursa, terminoloških baza i alata za prevođenje, pri čemu je posebno zanimanje izazvala primjena umjetne inteligencije i LLM rješenja u području terminologije i prevođenja norma. Sudionici su istaknuli kako ovakvi sastanci imaju važnu ulogu u povezivanju institucija, razmjeni znanja i jačanju međusobnog povjerenja te u utvrđivanju zajedničkih izazova i usklađivanju stavova, osobito u kontekstu velikih promjena koje donose CEN i CENELEC u svojoj strategiji i višegodišnjim planovima.

Predstavnice HZN-a na konferenciji *FiberWeek 2026.*

Pripremila: Ivana Ivić

Foto: HZN

Od 4. do 7. svibnja 2026. u Postirama na otoku Braču održala se jubilarna dvadeseta konferencija *FiberWeek 2026.*, vodeći međunarodni skup posvećen svjetlovodnim tehnikama, tehnologijama i digitalnoj infrastrukturi u jugoistočnoj Europi na kojem se okupljaju stručnjaci iz područja telekomunikacija, svjetlovodnih mreža, digitalne infrastrukture, energetike, kibernetičke sigurnosti i umjetne inteligencije (UI).

Prvi dan konferencije obilježila su predavanja koja su pokrila teme digitalnog desetljeća, optičku povezivost, inovacije s *hollow-core* optičkim vlaknima te rastuću konvergenciju umjetne inteligencije s infrastrukturom podatkovnih centara. Predavanja su održali Mladen Sikirica, Ivan Penava, Ivana Madžar, Vratislav Blazek, Neil Hobbs i José María Pindado. Također, održana je i panel-diskusija na kojoj su sudjelovali Martina Dragičević, Tonko Obuljen i Ivan Lakoš.

U Kvantnom bloku Matej Peranić predstavio je uvod u kvantne tehnologije, a Martin Lončarić Hrvatsku kvantnu komunikacijsku strukturu.

U Kibernetičkom bloku Zlatan Morić govorio je o izazovima kibernetičke sigurnosti, Andro Galinović i Saša Jušić dotaknuli su se teme o kibernetičkim napadima na ključne informacijske sustave, a Sven Škratić izlagao je o preživljavanju kibernetičkog incidenta.

Drugi dan *FiberWeek 2026.* okupio je stručnjake iz područja optičkih komunikacija, kibernetičke sigurnosti, umjetne inteligencije i otpornosti infrastrukture. Program je otvorio Zvonimir Šipuš koji je govorio o infrastrukturi za eru umjetne inteligencije i putu prema ultraniskoj latenciji s pomoću *hollow-core* vlakana (vlakana sa šupljom jezgrom) i *multi-core* (višejezgrenih) optičkih vlakana.

Kibernetička sigurnost i zaštita mreža budućnosti nastavljena je izlaganjem Christiana Hirscha, koji je predstavio SASE, postkvantnu kriptografiju i umjetnu inteligenciju. Nakon njega Julian Norato istaknuo je važnost vidljivosti mreže za praćenje sigurnosti i otkrivanje prijetnji. Rasprava o zaštiti optičkih mreža nastavljena je izlaganjem Petra Bašića i Nevena Dragaševića s naglaskom na RFTS i DAS sustave nadzora za zaštitu perimetra, fizičku zaštitu te zaštitu od upada u podatkovne sustave. Teme o podatkovnim centrima i komunalnoj infrastrukturi predstavili su Łukasz Bar i Michał Ziemia, pokrivajući rješenja za povezivost visoke gustoće i otpornu infrastrukturu spremnu za budućnost u komunalnom sektoru.

Jutarnji dio programa zaključen je raspravama o umjetnoj inteligenciji u mrežnoj infrastrukturi i telekomunikacijama u kojima su sudjelovali Jasminka Martinović i Goran Klepac.

Popodnevni program bio je usmjeren na umjetnu inteligenciju te je počeo panel-diskusijom na kojoj su sudjelovali Tonko Obuljen, Marko Brgić, Martina Dragičević, Ivan Lakoš, Jasminka Martinović i Željko Staničić.

Nakon toga uslijedila su predavanja koja su održali Bojan Hadžisejdić „AI BEZ MISTIKE – Od pomodnih riječi do praktične primjene“, Tomislav Dominković „SPREMNI ZA AI – Od inženjera do AI stručnjaka“, Slobodan Matanović „Studija slučaja – AI u mrežnoj infrastrukturi“, Goran Klepac „Nije stvar u kvaru – stvar je u percepciji“.

Treći, ujedno i posljednji dan imao je fokus na energiju bez koje ništa od svega ne bi moglo raditi. O pitanju „Imamo li energije“ raspravljali su Darjan Budimir, Dražen Jakšić i Maja Rajčić.

Petra Sentić postavila je središnju tezu dana s temom „Digitalne inovacije u energetsom sektoru: Kako KB mijenja kWh“.

Nino Rozić podijelio je stvarni prikaz toga kako se optički senzori integriraju u nadzor nad hidroelektranama.

Petar Bašić predstavio je kako DAS/DTS tehnologija i UI analitika instrumentaliziraju geotermalne bušotine u stvarnom vremenu.

Powerbox prva pametna baterija na svijetu upravljana umjetnom inteligencijom – Hrvoje Pandžić i Luka Šunjić predstavili su tehnološki iskorak u inteligentnoj pohrani energije domaće proizvodnje.

Dino Mileta pokazao je kako softver pretvara kapacitete za pohranu energije u aktivno vođen portfelj.

Dok UI i *hyperscale* opterećenja eksplodiraju, kako zapravo osigurati i distribuirati energiju podatkovnim centrima koji se upravo grade? Na to pitanje pokušali su odgovoriti panelisti koji su podijelili strategije i ideje o kapacitetu mreže, distribucijskoj arhitekturi, vlastitoj proizvodnji energije i regulatornom putu naprijed. Središnja nit rasprave bila je kako integrirati podatkovne centre u planirane regionalne energetske sustave umjesto da ih se tretira kao izolirana opterećenja. Također se razgovaralo o tome kako prikupiti i ponovno iskoristiti otpadnu toplinu za centralno grijanje, industrijske procese i susjedne objekte – pretvarajući ono što se obično odbacuje u novi izvor prihoda i značajnu polugu održivosti. Panelisti su bili Marijana Markota, Sandra Kosić, Ante Čikotić i Luka Majić.

Završno poslijepodne 20. jubilarnog izdanja *FiberWeek* bilo je u znaku energetskega sektora – mjesta na kojem se susreću svjetlost, mreže i inteligencija. Jean-François Goffinet održao je predavanje o uporabi optičkih vlakana u belgijskoj električnoj mreži. Debora Mimo predstavila je *Smart Conductor* (pametni vodič) za nadzor dalekovoda, donoseći umjetnu inteligenciju u stvarnom vremenu izravno u prijenosne linije.

Vrhunac završnog dijela konferencije bila je panel-rasprava na temu „Mreže sljedeće generacije“. Na panelu su sudjelovali Antun Andrić, Tomi Medved, Petar Bašić i Maja Rajčić. Raspravljalo se o otpornosti sustava, digitalnim blizancima, senzorskoj infrastrukturi i energetskej jednadžbi koju Europa rješava u stvarnom vremenu.

Na ovoj konferenciji HZN je sudjelovao prvi put jer normizaciju u telekomunikacijama pratimo kroz nekoliko tehničkih odbora. Stoga su ondje bile Marina Babić, viša stručna savjetnica za normizaciju u području općih norma i Alica Glavaš, viša stručna savjetnica za normizaciju u području telekomunikacija. Izlagači su bili stručnjaci iz industrije i vladini predstavnici s kojima smo ostvarili važne kontakte te dobili priliku za neformalno predstavljanje HZN-a i općenito normizacije u području telekomunikacija u razgovorima tijekom *networkinga*.

S obzirom na napredak kvantnog računalstva, *FiberWeek 2026* stavio je naglasak na predstavljanje kvantnih tehnologija, a važno izlaganje imao je naš cijenjeni član HZN TO T4/PO 1, *Normizacija u telekomunikacijama; Kvantna i kvantno otporna kibernetička sigurnost* dr. sc. Martin Lončarić koji je ujedno i predsjednik HZN/TO E76, *Sigurnost optičkoga zračenja i laserska oprema* te član HZN/TO 172, *Optika i optički instrumenti*.

Bez strogo definiranih norma globalna ambicija za povezivanjem „svakog doma i svake industrije“ naišla bi na nepremostive probleme s troškovima i tehničkom nekompatibilnošću.

Počela je nova faza inicijative **HSbooster.eu** koja istraživačko-inovacijskim projektima osigurava stručnu podršku u području normizacije

Pripremila: **Danijela Novota Krajnović**

Drugi ciklus europske inicijative *Horizon Standardisation Booster II (HSbooster.eu II)* počeo je u travnju 2026. godine, nastavljajući uspješne aktivnosti prve faze provedene od 2022. do 2025. u okviru programa Obzor Europa. Ta inicijativa donosi prošireni opseg usluga i širi krug potencijalnih korisnika s ključnim ciljem snažnijeg povezivanja europskog istraživačko-inovacijskog sektora s procesima normizacije.

HSbooster.eu II nastavlja razvijati infrastrukturu, alate i mrežu stručnjaka uspostavljene tijekom prvog ciklusa kad su zaprimljene 204 prijave projekata i pruženo 197 usluga istraživačkim timovima iz 28 zemalja. Projekti koji su koristili podršku HSbooster.eu dolazili su iz područja umjetne inteligencije, kibernetičke sigurnosti, čiste energije, zdravstvenih tehnologija i pametnih gradova, upućujući na to da je normizacija danas ključni pokretač inovacija.

HSbooster.eu II pruža besplatnu podršku istraživačko-inovacijskim projektima financiranim sredstvima Europske unije, ali i nacionalno financiranim istraživačko-inovacijskim projektima, što predstavlja jednu od važnijih novosti novog ciklusa projekta. Time se potencijalni krug korisnika proširuje i na organizacije koje nisu nužno korisnici programa Obzor, ali razvijaju inovativna rješenja s mogućim doprinosom normizaciji.

Ključni resurs ove inicijative čini široka mreža stručnjaka (*Pool of Experts*) koji svojim normizacijskim znanjem i iskustvom pružaju mentorsku i savjetodavnu podršku istraživačkim timovima. Njihova je uloga olakšati integraciju znanstveno-istraživačkih projekata u normizacijski sustav kroz:

- mapiranje norma i normizacijskog okružja
- identifikaciju odgovarajućih tehničkih odbora i radnih skupina
- pojašnjavanje složenih procesa razvoja i donošenja norma
- aktivno uključivanje u rad europskih i međunarodnih normizacijskih organizacija
- izravno povezivanje rezultata istraživanja s konkretnim normizacijskim aktivnostima.

Inicijativa HSbooster.eu oslanja se na snažan konzorcij partnera s bogatim iskustvom u upravljanju projektima koje financira Europska komisija (*Trust-IT Srl* i *COMMpla*) te u pružanju usluga podrške (*META Group*). Konzorcij obuhvaća i partnere za edukaciju i izobrazbu budućih stručnjaka u normizaciji (*Fraunhofer* i Sveučilište u Beogradu) te dansko nacionalno normirno tijelo (*Dansk Standard*) i europske organizacije za normizaciju (*CEN* i *CENELEC*).

HSbooster is officially underway!

Free mentoring, training, and hands-on support to help R&I projects contribute to standardisation — from proposal stage to active participation in Technical Committees.

DISCOVER MORE

Kako se uključiti?

Prema trenutno dostupnim informacijama, prvi otvoreni poziv u okviru HSbooster.eu II očekuje se uskoro. Više informacija dostupno je na službenim mrežnim stranicama

<https://www.hsbooster.eu/>

Funded by the European Union

Posjet studenata Građevinskog i arhitektonskog fakulteta Osijek Hrvatskom zavodu za norme

Pripremila: Ivana Ivić

Foto: HZN

Studenti Građevinskog i arhitektonskog fakulteta Osijek u pratnji prof. dr. sc. Zlate Dolaček-Alduk 12. svibnja 2026. posjetili su Hrvatski zavod za norme.

Studenti četvrte godine diplomskog studija u okviru kolegija Upravljanje kvalitetom kroz stručna predavanja i radionicu upoznali su se s područjem normizacije i primjenom norma u građevinskoj struci.

Na početku posjeta studentima je dobrodošlicu poželjela Ivana Ivić, voditeljica Odsjeka za razvoj, edukaciju i certifikaciju, predstavivši rad Hrvatskoga zavoda za norme s posebnim naglaskom na rad tehničkih odbora i važnost uključivanja stručnjaka iz različitih područja u proces normizacije.

Slaven Cvitanović, voditelj Odsjeka za opća područja normizacije, održao je predavanje o primjeni norma u praksi, pri čemu je poseban naglasak stavljen na eurokodove, njihov razvoj i važnost za projektiranje, izvođenje i sigurnost građevina. Kroz konkretne primjere studentima je približena uloga norma u osiguravanju kvalitete, sigurnosti i usklađenosti u građevinskom sektoru.

Marina Babić, viša stručna savjetnica u području osnovnih norma, održala je kratku radionicu tijekom koje je studentima na praktičan način predstavljen rad tehničkih odbora te sudjelovanje različitih zainteresiranih strana u procesu donošenja norma. Radionica je studentima pružila uvid u važnost suradnje stručnjaka, institucija i gospodarstva u razvoju norma koje odgovaraju potrebama tržišta i društva.

O radu normoteke HZN-a i mogućnostima pristupa normama govorila je Danijela Novota Krajnović, voditeljica Odsjeka poslova normoteke, predstavivši studentima dostupne izvore informacija i načine pretraživanja norma potrebnih za stručni i akademski rad.

Studente je pozdravila i Mirela Zečević, ravnateljica Hrvatske akreditacijske agencije, dok je Marko Karalić predstavio ulogu akreditacije i njezinu važnost za pouzdanost laboratorijskog rada te osiguravanje povjerenja u rezultate ispitivanja i certifikacije.

Nakon stručnih izlaganja studenti su posjetili i normoteku HZN-a, gdje su se upoznali s načinom uporabe norma i dostupnim stručnim publikacijama.

Studenti su imali priliku doznati na koji način nastaju norme, kako se razvijaju na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini te kolika je njihova važnost u svakodnevnom stručnom radu.

Ovakvi susreti potvrđuju važnost povezivanja akademskog znanja s normizacijom te studentima pružaju vrijedne informacije o području normizacije, primjeni norma i mogućnostima stručnog razvoja u budućem profesionalnom radu.

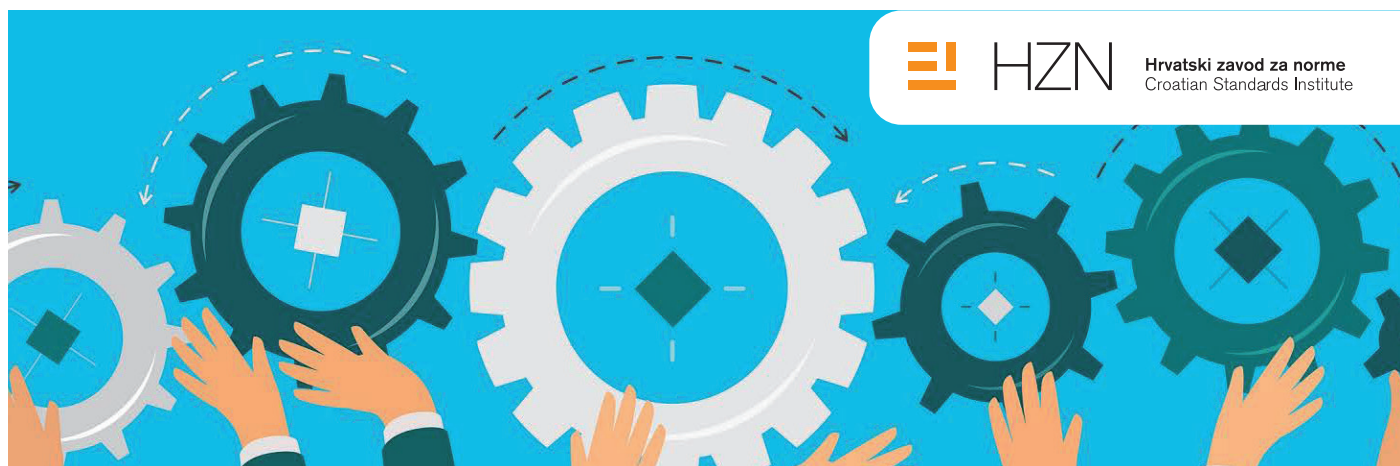

Članovi Hrvatskoga zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih članova i članova promatrača HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje su Upravno vijeće i ravnateljica donijeli odluke u svibnju 2026. godine.

Tablica – Članovi Hrvatskoga zavoda za norme

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2026-05-31
Članovi promatrači	
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	4
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – visokoškolske ustanove	1
Fizičke osobe	0
Ukupno članova promatrača	5
Redoviti članovi	
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	154
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove	17
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore i udruženja registrirana u Sudskom registru	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva i udruge osnovane prema Zakonu o udrugama i registrirane u Registru udruga	12
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – osnovne i srednje škole	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – visokoškolske ustanove	23
Fizičke osobe – pojedinci	20
Fizičke osobe – obrtnici	2
Tijela državne uprave	26
Ukupno redovitih članova	263
Ukupno članova HZN-a	268

Odluke Upravnog vijeća i ravnateljice vezane uz članstvo u HZN-u

NOVI ČLANOVI

Prihvaćaju se prijave za članstvo u Hrvatskom zavodu za norme pristigle u vremenskom razdoblju od 2. travnja do 21. svibnja 2026. godine.

Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
ALPLA d.o.o.	Redovito	Sveta Nedelja
KONČAR – TRANSFORMATORSKI KOTLOVI d.o.o.	Redovito	Sesvete

PRESTANAK ČLANSTVA NA VLASTITI ZAHTJEV ČLANA

Donosi se Odluka o prestanku članstva u Hrvatskom zavodu za norme na vlastiti zahtjev člana u vremenskom razdoblju od 2. travnja do 21. svibnja 2026. godine.

Pravna/fizička osoba	Vrsta članstva	Mjesto
HEP TOPLINARSTVO d.o.o.	Redovito	Zagreb
ALFA ATEST d.o.o.	Redovito	Split
ELEKTROKEM d.o.o.	Redovito	Sesvete
OMNIAL NOVI d.o.o.	Redovito	Omiš
EIT – ELEKTROINSTALACIJSKA TEHNIKA d.o.o.	Redovito	Zagreb
TŽV GREDELJ d.o.o.	Redovito	Zagreb

Kako članstvom u HZN-u pridonijeti pripremi hrvatskih norma?

Svi zainteresirani predstavnici mjerodavnih tijela državne uprave, proizvođača, ispitnih i potvrđenih institucija, razvojnih, obrazovnih i znanstvenih ustanova, gospodarskih i obrtničkih komora, stručnih udruženja, udruga potrošača okupljeni u tehničkim odborima u HZN-u konsenzusom odlučuju o tehničkim pitanjima i predlažu prihvaćanje norma u hrvatsku normizaciju.

Pozivaju se svi zainteresirani da se uključe u članstvo HZN-a, da daju doprinos razvoju hrvatske normizacije te da promiču dragovoljnu primjenu norma u Republici Hrvatskoj.

Više o članstvu u Hrvatskom zavodu za norme možete pronaći na našoj mrežnoj stranici.

Making lives
easier, safer
and *better.*

TRENDOVI U NORMAMA

ISO 20417:2026

Medical devices – Information to be supplied by the manufacturer
(Medicinski proizvodi – Informacije koje daje proizvođač)

Što je ISO 20417?

U normi ISO 20417 utvrđuju se opći zahtjevi za informacije koje proizvođač mora osigurati za medicinske proizvode i dodatke, uključujući identifikaciju, označavanje, informacije na ambalaži te prateću dokumentaciju kao što su upute za uporabu.

Norma predstavlja okvir za zajedničke zahtjeve koji se mogu navesti i u normama za određene medicinske proizvode ili skupine proizvoda. Tako se te norme mogu usredotočiti na potrebe koje se odnose na pojedini proizvod i istodobno uključiti usklađena osnovna očekivanja u pogledu informacija i označavanja.

Ovo drugo izdanje zamjenjuje ISO 20417:2021 i tehnički je prerađeno. Izmjene obuhvaćaju upućivanja na norme, uklanjanje nekoliko obavijesnih dodataka i uvođenje pojma „primjenjive politike”.

Zašto je norma ISO 20417 važna?

Jasne, točne i usklađene informacije nužne su za sigurnu i djelotvornu uporabu medicinskih proizvoda. Označavanje, podaci na ambalaži i prateća dokumentacija pomažu korisnicima da shvate karakteristike proizvoda, uvjete uporabe, rizike i zahtjeve za rukovanje.

ISO 20417 pomaže proizvođačima da strukturiraju te informacije na dosljedan i međunarodno priznat način. Podupire usklađenost s propisima, olakšava upravljanje rizicima i poboljšava komunikaciju u lancima opskrbe i zdravstvu.

Uspostavljanjem zajedničkih zahtjeva za identifikaciju i označavanje norma promiče sljedivost i transparentnost tijekom cijelog životnog ciklusa medicinskih proizvoda.

KORISTI

- podržava dosljednu i pouzdanu identifikaciju i označavanje medicinskih proizvoda
- povećava sigurnost pacijenata zahvaljujući jasnijim uputama i informacijama o proizvodu
- olakšava usklađenost s propisima u svim zemljama
- povećava sljedivost standardiziranim identifikacijskim elementima poput kataloških brojeva ili identifikacijskih oznaka proizvodnje
- pojednostavljuje razvoj norma za određene proizvode osiguravajući zajedničke zahtjeve za informacije.

ČESTA PITANJA

Utvrđuje li se normom ISO 20417 način na koji se informacije moraju dati?

Ne. Normom se definira koje se informacije moraju dati, ali ne i način i format njihove dostave.

Tko bi trebao primjenjivati ISO 20417?

Norma je u prvom redu namijenjena proizvođačima medicinskih proizvoda i organizacijama koje se bave njihovim projektiranjem, proizvodnjom, označavanjem, usklađenošću s propisima i upravljanjem kvalitetom.

Kako ISO 20417 podupire upravljanje rizicima?

Time što osigurava da bitne informacije o proizvodu budu jasno definirane i priopćene, norma nadopunjuje pristupe upravljanju rizicima poput onih koji su opisani u normi ISO 14971, smanjujući mogućnost zlouporabe i povećavajući sigurnost rada s proizvodom.

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno

Datum objave: ožujak 2026.

Izdanje: 2.

Broj stranica: 51

Tehnički odbor: ISO/TC 210

ICS: 11.040.01

ISO 2022-1:2026

Financial services – Universal financial industry message scheme – Part 1: Metamodel (Financijske usluge – Univerzalna shema poruka u financijskim djelatnostima – 1. dio: Metamodel)

Što je ISO 2022-1?

ISO 2022-1 dio je sveobuhvatnog okvira pod nazivom „Financijske usluge – Univerzalna shema poruka u financijskim djelatnostima“. Ovom se normom definira metamodel koji je temelj za izradu i održavanje standarda poruka koje se upotrebljavaju u svim financijskim djelatnostima. Cilj joj je standardizirati metode komunikacije i formate podataka u financijskim transakcijama, čime se potiče interoperabilnost i jasnoća.

Zašto je norma ISO 2022-1 važna?

Norma ISO 2022-1 bitna je za neometanu i učinkovitu komunikaciju među različitim financijskim sustavima i platformama na globalnoj razini. Osiguranjem jedinstvenog standarda olakšava bolju integraciju i kompatibilnost među različitim financijskim sustavima, smanjujući složenost te povećavajući brzinu i pouzdanost obrade transakcija.

KORISTI

- veća interoperabilnost: omogućuje nesmetano međudjelovanje između raznih financijskih institucija i sustava diljem svijeta
- veća učinkovitost: smanjuje pogreške u obradi i kašnjenja normizacijom formata i protokola poruka
- veća fleksibilnost: podržava širok raspon financijskih usluga i prilagođava se raznim poslovnim i zakonskim zahtjevima
- spremnost na budućnost: redovita ažuriranja osiguravaju primjerenost norme u kontekstu brzog razvoja financijskih tehnologija i postupaka.

ČESTA PITANJA

Tko bi trebao primjenjivati ISO 2022-1?

Financijske institucije, programeri softvera, pružatelji platnih usluga i regulatorna tijela uključena u izradu, prijenos i obradu financijskih poruka.

Koje su glavne izmjene u izdanju iz 2026. godine?

Najnovije izdanje norme ISO 2022-1 uključuje značajna poboljšanja:

- Proširena upućivanja na norme: Uključene su norme ISO 13004 i ISO/ASTM 52628, čime se proširuje opseg vrsta podataka i dokument usklađuje sa suvremenim standardima u financijskim uslugama.
- Prerađene definicije i objašnjenja: Radi veće dosljednosti i točnosti izmijenjene su definicije glavnih sastavnica kao što su kardinalnost, povezivanje poruka i procesne varijable.
- Dodavanje novih koncepata i modela: Dodani su novi modeli i koncepti, npr. *Conformance* (sukladnost) i *SyntaxMessageScheme* te detaljnije mogućnosti praćenja od poslovnih komponenata do operativnih elemenata.
- Bolje upravljanje verzijama i sljedivost: Unaprijeđeni su mehanizmi nadzora nad verzijama i sljedivost kroz različite razine razvoja poruka, čime se osigurava ažurnost i točnost financijskih poruka.

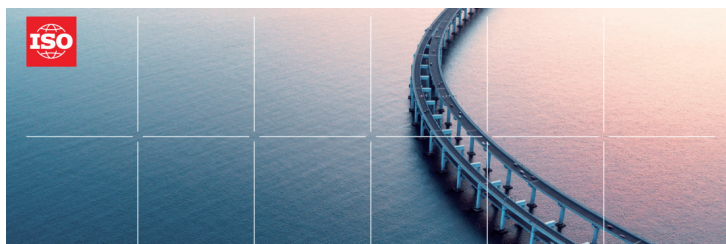
U kakvom je odnosu ISO/IEC 2022-1 s ostalim dijelovima niza ISO 2022?

ISO 2022-1 temeljna je norma jer definira metamodel za norme za poruke. Ostali dijelovi niza (npr. ISO 2022-2 i ISO 2022-3) nadograđuju ga konkretnijim smjernicama i alatima za primjenu norme u raznim financijskim procesima.

Može li se ISO 2022-1 primijeniti na sve vrste financijskih transakcija?

Iako je norma ISO 2022-1 namijenjena za širok raspon financijskih transakcija, za neke jedinstvene ili specijalizirane primjene mogu biti potrebne prilagodbe ili proširenja.

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno

Datum objave: travanj 2026.

Izdanje: 3.

Broj stranica: 154

Tehnički odbor: ISO/TC 68/SC 9

ICS: 03.060

ISO 50100:2026

Energy management systems and energy savings – Decarbonization – Requirements with guidance for use (Sustavi upravljanja energijom i uštede energije – Dekarbonizacija – Zahtjevi s uputama za uporabu)

SAŽETAK

U ovom dokumentu utvrđuju se zahtjevi i daju smjernice koje organizaciji omogućuju smanjenje emisija stakleničkih plinova povezanih s energijom (ERGE).

Dokument je primjenjiv:

- na sve organizacije bez obzira na vrstu, veličinu, složenost, zemljopisni položaj, organizacijsku kulturu i proizvode i usluge koje pružaju
- na emisije povezane s energijom opsega 1 (Scope 1) i opsega 2 (Scope 2)
- neovisno o količini, namjeni i vrsti utrošene energije.

U dokumentu se zahtijeva dokaz apsolutnog smanjenja ERGE-a, usklađenog s postavljenim ciljem/ciljevima za ERGE.

U Dodatku A daju se informacije o odnosu između norme ISO 50001:2018 i ovog dokumenta.

U Dodatku B daju se informacije o emisijama stakleničkih plinova i faktorima emisija.

U Dodatku C daju se smjernice povezane s planiranjem dekarbonizacije.

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno

Datum objave: ožujak 2026.

Izdanje: 1.

Broj stranica: 40

Tehnički odbor: ISO/TC 301

ICS: 27.015; 13.020.40

Izvor: ISO - Newsletter
Pripremila: Sandra Knežević
Prijevod: Tatjana Majić

Simbol koji je transformirao svjetsku potrošnju energije

Riječ je o sličnom simbolu na milijunima uređaja koji svakodnevno pritišćemo ne razmišljajući o njegovu utjecaju na naš život. Međunarodni simbol za uključivanje/isključivanje tiho je preoblikovao način na koji se projektiraju električni proizvodi, pridonoseći velikom smanjenju potrošnje električne energije u cijelom svijetu.

Prije nego što ga je IEC uveo 1973. godine, nije postojao široko prihvaćen način označavanja kako uključiti ili isključiti uređaj. Različiti proizvođači, države i djelatnosti upotrebljavali su vlastite oznake, prekidače i simbole, što je stvaralo zabunu, a ponekad i sigurnosne rizike.

U binarnom sustavu 1 znači „uključeno”, a 0 – „isključeno”. Prepoznavši potrebu za univerzalno razumljivim simbolom, stručnjaci IEC-a standardizirali su uporabu simbola 1 i 0 i poslije ih spojili u jednu sliku koja predstavlja način pripravnosti (standby): ⁽¹⁾. Njezino definiranje u normi **IEC 60417** omogućilo je proizvođačima i vlastima da projektiraju sustave, odnosno donose propise za uštedu energije na temelju jednog prepoznatljivog simbola razumljivog u cijelom svijetu.

Simbol je pomogao i da se standardizira način pripravnosti, utječući na projektiranje uređaja. Način pripravnosti ubrzo je postao zadana značajka u mnogim proizvodima i s vremenom se razvio u mjerljivu kategoriju u energetske politici zahvaljujući ograničenjima potrošnje u načinu pripravnosti.

IEC ima niz norma za mjerenje potrošnje energije kućanskih uređaja, što je bitno za energetske učinkovitost jer pouzdane metode mjerenja omogućuju donositeljima politike da povećaju pritisak na proizvođače kako bi smanjili potrošnju energije svojih proizvoda. To može potaknuti i inovacije jer proizvođači traže načine kako poboljšati funkcionalnost uz smanjenje potrošnje energije.

Primjer su televizori. Televizor proizveden 90-ih godina mogao je u stanju pripravnosti trošiti i do 20 W, dok današnji televizori u pravilu troše manje od jednog vata. S obzirom na milijarde uređaja diljem svijeta, ovo malo smanjenje znači golemu uštedu energije. To je rezultat propisa koji su mogući samo zahvaljujući međunarodnim normama. Primjer je **Uredba (EU) 2023/826 o potrošnji u stanju pripravnosti**, za koju se predviđa da će se na temelju nje do 2030. godine uštedjeti 35 TWh električne energije, što znači smanjenje potrošnje u načinu pripravnosti od 52 %. U Uredbi se upućuje na verziju norme **IEC 62301** koju je prihvatila Europska unija, a u njoj se definiraju točne metode mjerenja. Drugi je primjer američki program ENERGY STAR. U tom vladinu programu energetske učinkovitosti također se upućuje na IEC 62301 kao službenu metodu za mjerenje potrošnje energije u načinu pripravnosti i načinu male potrošnje.

Sve to pokazuje snagu međunarodnih norma u oblikovanju globalne energetske politike, smanjenju potrošnje električne energije i pozitivnom utjecaju na dizajn milijardi proizvoda u svakodnevnoj uporabi.

Izvor: [IEC](#); Pripremio: Ivo Andreis
Prijevod: Tatjana Majić

CEN i CENELEC pozdravljaju Godišnji program rada Europske komisije za europsku normizaciju za 2026. godinu

*CEN i CENELEC toplo pozdravljaju **Godišnji program rada Unije za europsku normizaciju za 2026. godinu (AUWP 2026)** koji je objavila Europska komisija i kojim se utvrđuje pet prioriteta i 43 mjere koje podupiru politiku konkurentnosti EU-a. Dokument, kojim se definira strateški smjer europske normizacije, usklađen je s ciljevima plana **Kompas EU-a za jačanje konkurentnosti**.*

Fleksibilan i pristupačan europski normizacijski sustav pomaže gospodarstvu EU-a na glavnim tržištima tehnologije i podupire ispunjavanje potreba za inovacijama, postizanje ciljeva dekarbonizacije i jačanje jedinstvenog tržišta.

U programu AUWP 2026 utvrđuje se pet prioriteta:

1. umjetna inteligencija i prijelaz na podatkovnu ekonomiju
2. kvantne tehnologije
3. konkurentno i održivo europsko tržište građevinskih proizvoda
4. sigurnost i otpornost EU-a
5. zelena tranzicija i ekološki dizajn održivih proizvoda.

Dokumentom se naglašava uloga norma u podupiranju politika EU-a koje osiguravaju konkurentne proizvode i usluge uz održavanje visoke razine sigurnosti, zaštite, zdravlja, društvenih interesa i zaštite okoliša. Norme su važne za istraživanje i inovacije jer su podloga za dokazivanje koncepta u glavnim strateškim tehnologijama.

Dajući prednost područjima koja su u skladu s europskim normizacijskim okruženjem koje se stalno mijenja, Europska komisija koristi se programom da bi olakšala pristup tržištu za europska poduzeća i osigurala bitne spoznaje o trenutačnim potrebama gospodarstva.

Program AUWP 2026 odražava aktualni dijalog između Europske komisije, CEN-a, CENELEC-a i širokog raspona dionika. Ta suradnja osigurava razvoj praktičnih, primjerenih i prilagodljivih norma koje odgovaraju izazovima na globalnim tržištima.

CEN i CENELEC aktivno pridonose provedbi tih prioriteta. Kao što se ističe u **CEN/CENELEC-ovu Programu rada za 2026. godinu**, tehnički odbor **CEN-CLC/JTC 21 'Artificial Intelligence'** radi na tome da tehnologije umjetne inteligencije budu sigurne, transparentne i pouzdane. Istodobno tehnički odbor **CEN-CLC/JTC 22 'Quantum Technologies'** izrađuje norme koje su ključne za ubrzanje prihvaćanja te tehnologije u nastanku i osiguravanje interoperabilnosti, sigurnosti i izvedbenih značajka.

Kao drugi najveći industrijski ekosustav u Europi, građevinski sektor temelj je europskoga gospodarstva. CEN i CENELEC podupiru ga tako što izrađuju usklađene europske norme kojima se ispunjavaju zahtjevi Uredbe o građevnim proizvodima (CPR). U 2026. godini normizacijski prioriteti usmjereni su na **građevinske eurokodove i održivost u graditeljstvu**.

Sigurnost i obrana i dalje su veliki izazovi u kojima normizacija ima važnu ulogu, osobito u digitalnom okruženju. CEN i CENELEC izrađuju norme za kibernetičku sigurnost, sigurnost kibernetičke i fizičke imovine i sustava interneta stvari (IoT), zaštitu kritične infrastrukture te zaštitu privatnosti i temeljnih prava, uključujući suzbijanje dezinformacija.

Zelena tranzicija jedan je od stupova **Strategije CEN-a i CENELEC-a do 2030. godine**, a održivost je horizontalna tema Programa rada koja podupire napore za rješavanje sadašnjih i budućih izazova. Sva tehnička tijela CEN-a i CENELEC-a obvezna su sustavno integrirati zahtjeve zaštite okoliša i prilagodbu klimatskim promjenama u izradu i preradu norma. CEN i CENELEC imaju Koordinacijsku skupinu za ekodizajn (**CEN-CLC/COG Ecodesign**) čiji je cilj usklađivanje rada svih sektora, razmjena iskustava i prepoznavanje sinergija.

CEN i CENELEC odlučni su podupirati digitalnu i zelenu tranziciju jedinstvenog tržišta kako bi se povećala njegova otpornost i konkurentnost u dinamičnom globalnom okruženju u skladu s prioritetima Europske komisije. Zajedno s našim članovima i partnerima nastaviti ćemo raditi na izgradnji djelotvornog i uključivog europskog normizacijskog sustava okrenutog budućnosti na dobrobit europskoga gospodarstva, industrije i građana.

Izvor: **CEN/CENELEC**
Prijevod: **Tatjana Majić**

Dan Europe 2026.: Kako norme pomažu da ljudi i gospodarstvo ostvare prednosti jedinstvenog tržišta

Svake godine 9. svibnja Europska unija obilježava Dan Europe. To je dan kad se prisjećamo Schumanove deklaracije iz 1950. godine, kojom su uspostavljeni temelji mira, suradnje i jedinstva u Europi.

Za CEN i CENELEC Dan Europe prilika je za promišljanje o tome kako se europska suradnja ostvaruje kroz jedinstveno tržište i o važnoj ulozi koju europska normizacija ima u njegovu funkcioniranju.

Jedinstveno tržište jedno je od najvećih postignuća Europske unije. Njegov uspjeh počiva na slobodnom kretanju roba i usluga među državama uz osiguravanje visoke razine **sigurnosti, kvalitete i povjerenja**. Europske norme ključni su mehanizam koji to omogućuje.

Norme osiguravaju zajednička tehnička pravila u cijeloj Europi tako što:

- smanjuju tehničke zapreke trgovini (olakšavaju prekograničnu prodaju i kupnju)
- osiguravaju interoperabilnost proizvoda i sustava
- grade povjerenje u sigurnost i kvalitetu.

Na taj način europska normizacija pretvara političke ambicije u praktična rješenja spremna za tržište.

Stalan razvoj europskog normizacijskog sustava

S obzirom na to da se Europa suočava s brzim tehnološkim promjenama, pr u području umjetne inteligencije, kibernetičke sigurnosti i novih izvora energije, koje unose korjenite promjene u tradicionalnim sektorima, te globalnom konkurencijom i ambicioznim političkim ciljevima, **europski sustav normizacije stalno se razvija**. Sustav koji ima strukturu javno-privatnog partnerstva okuplja europske institucije, nacionalne članove i širok spektar dionika kako bi norme bile **primjerene, prilagodljive i tržišno usmjerene**.

CEN i CENELEC blisko surađuju s Europskom komisijom i EFTA-om u okviru **Novog zakonodavnog okvira** i **Uredbe (EU) 1025/2012 o europskoj normizaciji**.

Ti zakonodavni instrumenti omogućuju da norme podupiru europske politike, uz očuvanje njihove dobrovoljne prirode, tehničke vjerodostojnosti i razvoja utemeljenog na konsenzusu. Kako se potrebe mijenjaju, sustav se prilagođava: povećava se učinkovitost, uključivost i sposobnost odgovora na tehnologije u nastanku i društvene izazove.

U tom kontekstu CEN i CENELEC u svojem **dokumentu o stajalištu prema Uredbi (EU) 1025/2012** ponovno naglašavaju predanost snažnom i prilagodljivom europskom normizacijskom sustavu. U tom dokumentu naglašava se da je javno-privatno partnerstvo na temelju Uredbe stvorilo čvrste temelje za **otvoren, transparentan i izdržljiv sustav** koji podupire jedinstveno tržište, inovacije i široko sudjelovanje dionika uz isticanje područja u kojima su potrebna poboljšanja.

Na Dan Europe slavimo postignuća europske integracije, ali i sustave koji je omogućuju. Osiguravajući da se europska normizacija nastavi razvijati u skladu s potrebama Europe, CEN i CENELEC ostaju odlučni podupirati **otporno i konkurentno jedinstveno tržište spremno za budućnost**.

[Doznajte više](#) o tome kako norme podupiru jedinstveno tržište!

Nova norma gradi povjerenje u dijeljenje podataka u Europi

Tehnički odbor **CEN-CLC/JTC 25** 'Data management, Dataspace, Cloud and Edge' nedavno je objavio svoju prvu normu: **EN 18235-1:2026**, Pouzdane podatkovne transakcije – 1. dio: Nazivlje, pojmovi i mehanizmi. Tom normom uspostavlja se nazivlje kao temelj za budući rad Zajedničkog tehničkog odbora (JTC).

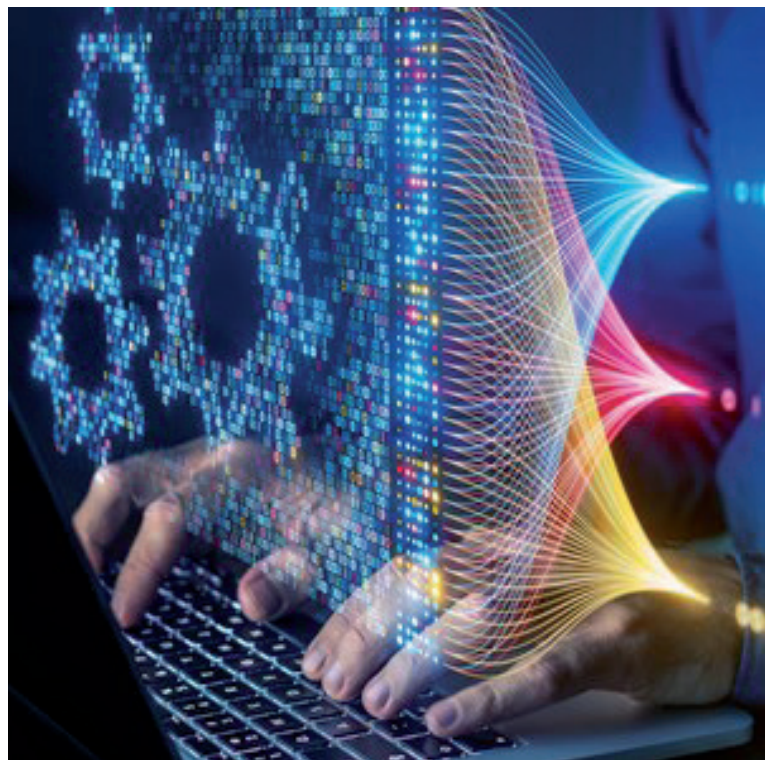
Norma se bavi ključnim aspektima dijeljenja i razmjene podataka među organizacijama s naglaskom na osiguranje interoperabilnosti i odgovornosti tijekom cijelog procesa. Usredotočujući se na načela mogućnosti pronalaženja, dostupnosti i ponovne uporabljivosti, norma promiče učinkovito i sigurno upravljanje podacima, olakšavajući organizacijama pronalaženje i iskorištavanje vrijednih informacija. Nadalje, norma ima ključnu ulogu u omogućavanju ostvarivanja prava na podatke jer daje jasan okvir koji podupire odgovornu uporabu i dijeljenje podataka među više strana.

EN 18235-1:2026 osigurava jasno i zajedničko shvaćanje glavnih pojmova u području pouzdanog dijeljenja podataka, uključujući podatkovne proizvode kao jedinice koje sadržavaju podatke i glavne metapodatke o njihovom opisu, semantici i pravima uporabe u odnosu na nositelje prava nad podacima.

Sve je to važno jer se vrijednost podataka može povećati ako se dijele. Organizacije često izbjegavaju dijeljenje podataka zbog neizvjesnosti u pogledu prava i obveza povezanih s podacima ili zato što se podaci ne mogu pronaći. Norma **EN 18235-1:2026** omogućuje upravljanje pravima na podatke za sve uključene strane, uključujući nositelje prava, pružatelje podataka, korisnike podataka i posrednike za podatke. Norma postavlja temelj za objavu podatkovnih proizvoda, njihovo pronalaženje i međusobnu interoperabilnost.

Prednosti i praktična primjena norme

Moguće je izgraditi dinamične i otporne lance opskrbe podacima za razne grane djelatnosti. Norma podupire potrebu društva za dijeljenjem podataka utemeljenim na privoli. Pouzdano dijeljenje podataka bitno je za važne društvene procese, uključujući kružno gospodarstvo, ali i za dostupnost i uporabu podataka za kulturnu baštinu.

Praktična primjena ove norme uključuje uporabu u okviru **zajedničkih europskih podatkovnih prostora**, koji su temeljni okvir za dijeljenje i ponovnu uporabu podataka u cijeloj Europskoj uniji. Norma posebno podupire usluge podatkovnih kataloga kojima upravljaju javna tijela i usluge podatkovnih kataloga privatnog sektora, pomažući u strukturiranju, opisu i mogućnosti pronalaženja i interoperabilnosti podataka među sektorima.

Dijeljenje i uporaba poljoprivrednih podataka primjer su kako ova norma poboljšava svakodnevni život. Poljoprivredni podaci važni su za širok raspon dionika raznih vrsta i veličina, uključujući poljoprivrednike, javna tijela, nevladine organizacije, znanstvenike, pružatelje komunalnih usluga, međunarodne tvrtke i podatkovne platforme.

Omogućavanjem dijeljenja podataka, npr. podataka o tlu i vremenskim uvjetima, uporabi gnojiva ili kemikalija, razinama onečišćenja, mehanizaciji i zdravlju životinja, na interoperabilan i dobro vođen način, norma pridonosi boljem donošenju odluka, održivijoj praksi i boljim rezultatima u poljoprivrednom sektoru.

Izvor: [CEN/CENELEC](#)
Prijevod: Tatjana Majić

Dostupna je nova verzija norme ISO 14001 za sustave upravljanja okolišem

Objavljena je nova verzija norme **EN ISO 14001:2026** 'Sustavi upravljanja okolišem – Zahtjevi s uputama za uporabu'. EN ISO 14001 međunarodno je priznata norma za sustave upravljanja okolišem (EMS). Izradio ju je tehnički odbor ISO/TC 207/SC 1 'Environmental management systems' u bliskoj suradnji s CEN-om.

Prethodno izdanje norme već je široko prihvaćeno diljem svijeta, uključujući Europu, gdje je čvrsto uspostavljeno kao glavna referencija za usklađenost sa zahtjevima i najbolju praksu zaštite okoliša. Norma organizacijama pruža strukturirani okvir za osmišljavanje, provedbu i neprekidno poboljšavanje EMS-a. Primjenom ove norme organizacije mogu poduzeti inicijativne korake kako bi smanjile svoj utjecaj na okoliš, ispunile zahtjeve zakona i propisa te postigle definirane ciljeve povezane s okolišem. Okvir obuhvaća širok raspon područja, uključujući

učinkovitost trošenja resursa, gospodarenje otpadom, praćenje učinka i uključivanje dionika u obveze u pogledu okoliša.

U izdanju iz 2026. još se jače potvrđuju temeljni prioriteti zaštite okoliša i visoke poslovne uspješnosti. Nadovezujući se na općeprihvaćenu normu EN ISO 14001 iz 2015., koja je već u širokoj primjeni na europskim tržištima, novo izdanje donosi jasniju strukturu, veću uporabljivost i snažniju usklađenost sa suvremenim problemima i očekivanjima u vezi s okolišem.

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

EN 15978:2026 – usklađena metoda ocjenjivanja svojstava zgrada s obzirom na okoliš

U normi EN 15978:2026 daje se usklađena metoda za ocjenjivanje svojstava zgrada s obzirom na okoliš procenom životnog ciklusa (LCA) i drugim kvantificiranim podacima povezanim s okolišem. Primjenjuje se na nove i postojeće zgrade te na projekte obnove i definira način izračuna, prikaza i priopćavanja rezultata.

Normom se osigurava jedinstven pristup ocjenjivanju svojstava s obzirom na okoliš u svim fazama životnog ciklusa zgrade, a obuhvaćene su nove zgrade, postojeće zgrade i projekti obnove. Uspostavljaju se zahtjevi za informacije potrebne za projektiranje prema načelima kružnosti kao tehničku značajku koja podupire svojstva s obzirom na okoliš.

U tu se svrhu u normi objedinjuju podaci dobiveni iz izvjava o utjecaju proizvoda na okoliš (EPD) i njihovih informacijskih modula (EN 15804:2012+A2:2019) zajedno s drugim bitnim i potrebnim informacijama koje se upotrebljavaju u ocjenjivanju.

Zašto je važna ova norma?

Definiranjem dosljednih granica sustava, pravila izračuna i pokazatelja EN 15978:2026 osigurava da se ocjene svojstava zgrada s obzirom na okoliš provode na transparentan i usporediv način.

Koristi za gospodarstvo

Norma omogućuje dionicima uporabu zajedničke metode za kvantificiranje svojstava novih, postojećih i obnovljenih zgrada s obzirom na okoliš. Jasna pravila za analizu inventara i izvještavanje podupiru donošenje odluka u sektoru izgrađenog okoliša koje se temelje na informacijama.

Osigurava i da se ocjenjivanje temelji na verificiranim izvorima podataka poput EPD-ova, čime se povećava pouzdanost i usporedivost.

Praktična primjena norme

EN 15978:2026 može se upotrebljavati za strukturiranje prikupljanja podataka povezanih s okolišem za zgrade, izračun pokazatelja okoliša i izradu usklađenih izvještaja za potrebe priopćavanja.

Pomaže stručnjacima u praksi da ocijene sve faze životnog ciklusa i vrednuju kako građevni proizvodi, sustavi i usluge pridonose svojstvima s obzirom na okoliš.

Normu je izradio tehnički odbor **CEN/TC 350**, 'Sustainability of construction works', čije tajništvo vodi **AFNOR**.

SIST pozdravlja nove mlade ambasadore normizacije u 2026. godini

Slovenski institut za normizaciju (SIST) sa zadovoljstvom pozdravlja četvoricu mladih ambasadora normizacije u 2026. godini. Nakon treće Jesenske škole normizacije, održane od 12. do 14. studenoga 2025. na Fakultetu elektrotehnike Sveučilišta u Ljubljani, odabran je novi tim ambasadora – trojica novih članova koji se pridružuju Eriku Vladimiru Simiću, koji zadržava svoju ulogu. Ovogodišnji su ambasadori Andraž Andjelić, Erik Vladimir Simić, Danijel Godec i Mihael Pavlović. Četvoricu inženjera povezuje jedna vizija: normizacija je tu kako bi naš život učinila boljim, sigurnijim i lakšim.

Četvorica mladih inženjera, četiri različita puta i jedno zajedničko uvjerenje: normizacija nije birokratska formalnost, već temelj moderne tehnologije, gospodarstva i društva. Andraž Andjelić, Erik Vladimir Simić, Danijel Godec i Mihael Pavlović nova su generacija mladih ambasadora normizacije za 2026. godinu. Svi su inženjeri elektrotehnike, no svaki od njih ima vlastito usmjerenje, interese i pogled na buduću ulogu norma.

Od nesigurnosti do inženjerskog znanja

Andraž Andjelić student je treće godine Fakulteta elektrotehnike s usmjerenjem energetske sustavi i mehatronika. Zanima ga struktura energetskih sustava, izazovi prijenosa i proizvodnje te dodirne točke inženjerstva s regulativom i strateškim razvojem. Prije Jesenske škole normizacije nije znao mnogo o normama. Program mu je proširio horizonte. Shvatio je da norme nisu samo pravila, već konkretni inženjerski alati koji pomažu u rješavanju tehničkih problema.

Mihael Pavlović, student treće godine primijenjene elektrotehnike – smjer tehnička kvaliteta, prvi se put susreo s normama kroz rad u laboratoriju tijekom studija. Isprva ih je doživljavao kao obvezna pravila za provedbu mjerenja u laboratorijskom okruženju. Nakon Jesenske škole opisuje ih kao „značajnu dodanu vrijednost u procesu inovacija” jer pružaju provjerene postupke i siguran put od ideje do proizvoda.

Danijel Godec, student treće godine primijenjene elektrotehnike, također smjer tehnička kvaliteta, naglašava da mjerenja jednostavno ne mogu postojati bez norma. One osiguravaju točnost, ponovljivost i usporedivost – temelje inženjerstva kvalitete. Jesenska škola pružila mu je spoznaje o tome kako se norme izrađuju i kako ih poduzeća primjenjuju u praksi. Vjeruje da je bez razumijevanja norma teško postati stručnjak u svojem području jer samo poznavanje rada sustava nije dovoljno – potrebno je znati kako definirati zahtjeve, objasniti postupke i prepoznati slabosti.

Erik Vladimir Simić, student druge godine elektrotehnike na Fakultetu elektrotehnike, prvi se put susreo s normizacijom na Jesenskoj školi 2023. godine kao student prve godine. Tada mu se svijet norma činio složenim i dalekim. Vodio ga je načelo da ako nešto ne znaš jednostavno objasniti, znači da to ne poznaješ dovoljno dobro – što posebno vrijedi za norme. Danas, nakon tri godine suradnje sa Slovenskim institutom za normizaciju, kaže da mnogo bolje razumije njihovu ulogu i zna kako ih primijeniti u praksi.

Četvorica ambasadora slažu se u jednoj važnoj stvari: istinsko razumijevanje norma počinje kada se povežu sa stvarnim procesima – u laboratoriju, industriji ili razvoju novih rješenja.

Jesenska škola kao prekretnica

Za svakoga od njih Jesenska škola normizacije bila je odlučujući trenutak. Andraž i Mihael ističu *hackathon*, gdje se teorija izravno pretače u praksu. To je iskustvo potvrdilo njihov snažan interes za normizaciju. Erik Vladimir ističe prezentacije poduzeća, posjet Laboratoriju za mjeriteljstvo i kvalitetu (LMK) i osobito individualne razgovore s djelatnicima instituta. Ti neformalni razgovori omogućili su mu da otvoreno postavlja pitanja i dobije jasne, praktične odgovore. Danijel se prisjeća prilike za rad s iskusnim stručnjacima i mentorstva koji su njegov tim doveli do pobjede: odluka da postanu ambasadori bila je laka jer su željeli steći spoznaje o procesu oblikovanja norma i postati dio šire međunarodne mreže.

Kroz njihova iskustva provlači se zajednička nit: prijelaz s gledanja na norme kao apstraktne dokumente prema razumijevanju njihova stvarnog utjecaja na procese, proizvode i društvo.

Razumijevanje pravila igre

Danijel ističe da je bez poznavanja norma teško postati pravi stručnjak u svojem području, a Mihael objašnjava da je norma most između tehničkih zahtjeva, inovacijskih procesa i tržišta. Norma omogućuje učinkovitiju optimizaciju resursa i pojednostavljuje dokazivanje sukladnosti proizvoda. Andraž dodaje da poznavanje norma znači poznavanje pravila igre – ne samo o tome kako sustav funkcionira, već i tko ga oblikuje i na koji način. To znanje smatra nužnim za rad na sjecištu inženjerstva, politike i ekonomije. Erik Vladimir naglašava važnost umrežavanja, profesionalnih kontakata i pristupa informacijama kao ključnih koristi koje otvaraju vrata u poslovanju.

Mjerenje održivosti

Dok govore o budućnosti, pokazuju promišljenost, ponekad i kritičnost. U kontekstu zelene tranzicije, Andraž naglašava da energetska tranzicija mora biti utemeljena na tehnički izvedivim i stručno utemeljenim rješenjima. Loše promišljene odluke mogu dovesti do nestabilnosti i viših troškova. Danijel upozorava da su mnoga tzv. zelena rješenja još uvijek neprovjerena te da su norme jedini pouzdan način razlikovanja mjerljivih rješenja od privlačnih obećanja. Mihael se slaže i upozorava na rizike ako kriteriji nisu jasno definirani i realno provedivi. Normizacija tu ima glavnu odgovornost da postavi znanstveno utemeljene i praktično izvedive zahtjeve.

Erik Vladimir ističe važnost norma u međunarodnoj suradnji jer omogućuju zajedničko razumijevanje pravila i zahtjeva te smanjuju mogućnost nesporazuma među državama. Njihova je zajednička poruka jasna: normizacija nije slijepo praćenje trendova, nego strukturirani, na dokazima utemeljen okvir za dugoročan stabilan razvoj.

Norme kao nevidljiva infrastruktura

Kao ambasadori žele svojim kolegama prenijeti jednostavnu poruku: norme su posvuda. Mihael ističe da normizacija nije nešto u daljini, već nešto što nas prati svakodnevno, a što često ne primjećujemo. Govori o normama kao načinu da tehnologije „govore istim jezikom“. Norme su tako, kaže, nevidljiva infrastruktura društva. Bez njih bi suradnja među državama, poduzećima i pojedincima bila neusporedivo zahtjevnija. Erik Vladimir objašnjava norme kroz konkretne, svakodnevne analogije: kao dugogodišnji ambasador, kaže da mu je cilj mladima pokazati da norme nisu prepreka, nego temelj na kojem mogu graditi svoj akademski, profesionalni ili poslovni put. Danijel to ilustrira primjerom punjača za mobitele i drugih uređaja s oznakom CE. Ona pokazuje da norme stoje iza proizvoda koje svakodnevno upotrebljavamo – normizacija stoga nije nešto udaljeno: ona je dio suvremenog života. Andraž naglašava da norme oblikuju okvir unutar kojeg gospodarstvo posluje. Ako ga netko pita „Zašto bi me trebale zanimati norme?“, ima spreman odgovor: Bez obzira na tvoje područje ili interes, norme utječu na tvoj život jer oblikuju tržište, tehnologije i uvjete u kojima poduzeća i društvo u cjelini djeluju.

Zato je normizacija nevidljiva infrastruktura društva. Bez nje bi postojao kaos, a ne napredak. Mladi ambasadori normizacije za 2026. godinu donose tehničku stručnost, kritičko razmišljanje i spremnost na angažman, ne kao pasivni promatrači, nego kao aktivni sudionici u oblikovanju pravila koja će definirati buduće tehnologije, tržišta i društva.

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

Nova ETSI-jeva norma jača interoperabilnost komunikacija prema hitnim službama sljedeće generacije

Specifikacija osigurava da komunikacije prema hitnim službama pouzdano funkcioniraju unatoč sve većoj složenosti mrežnog okružja.

ETSI je objavio **ETSI TS 103 480**, novu tehničku specifikaciju kojom se uspostavlja okvir za ispitivanje interoperabilnosti u mrežama komunikacija prema hitnim službama sljedeće generacije. Specifikacija daje standardiziranu metodologiju koja omogućuje da sustavi različitih dobavljača rade neometano, osiguravajući pouzdan pristup hitnim i životno važnim službama u Europi i izvan nje.

Kako se komunikacije prema hitnim službama približavaju arhitekturi sljedeće generacije, osiguranje interoperabilnosti postaje važnije nego ikad. Specifikacija opisuje ispitivanja interoperabilnosti koja omogućuju mrežno neovisan pristup hitnim službama, uključujući:

- provjeru interoperabilnosti „s kraja na kraj” među polazišnim uslugama
- ispitivanje postupaka lociranja i prijenosa
- validaciju funkcija usmjeravanja i pravila
- temelj za standardizirano laboratorijsko ispitivanje.

Osigurava i da se ključne funkcionalnosti poput prijenosa lokacije, automatskog slanja mobilne lokacije (*Advanced Mobile Location*, AML) i multimedijske komunikacije prenose na način koji omogućuje da hitne službe pravodobno dobiju točne informacije.

„Interoperabilnost je temelj djelotvornosti komunikacija prema hitnim službama”, izjavila je Cristina Lumbreras, predsjednica ETSI-jeva Tehničkog odbora za komunikacije prema hitnim službama. *„Ovom novom specifikacijom ETSI gospodarstvu pruža praktičan i usklađen pristup koji osigurava da građani mogu pouzdano pristupiti hitnim službama bez obzira na to koju mrežu, uređaj ili medij (npr. govor, video ili tekst) upotrebljavaju.”*

ETSI nastavlja igrati ključnu ulogu u razvoju komunikacija prema hitnim službama u Europi i svijetu. Njegove specifikacije podržavaju razvoj:

- funkcije automatskog slanja mobilne lokacije (AML) koja omogućuje prijenos točnih informacija o lokaciji pozivatelja hitnim službama

- funkcije e-poziva (*eCall*) koja je obvezna u svim novim automobilima od ožujka 2018. i automatski obavještava hitne službe u slučaju teške nesreće
- okvira *Next Generation 112* (NG112) koji omogućuje multimedijske komunikacije s hitnim službama na standardiziran način, uključujući govornu komunikaciju, *NG eCall*, komunikaciju u stvarnom vremenu putem teksta i videokomunikaciju
- sustava javnog upozoravanja koji podupiru dostavu upozorenja građanima u izvanrednim situacijama.

Kombiniranjem tih inicijativa s pouzdanim ispitivanjem interoperabilnosti ETSI pridonosi tome da sustavi komunikacija prema hitnim službama rade usklađeno među državama i različitim tehnologijama, jačajući javnu sigurnost te povjerenje među dobavljačima mrežne opreme i pružateljima usluga.

Kako bi pridonio prihvaćanju u gospodarstvu, ETSI poziva dionike da sudjeluju u nadolazećim ispitivanjima interoperabilnosti *Plugtests™*, suradničkom okružju za ispitivanje implementacija u stvarnim scenarijima.

O ETSI-ju

ETSI je jedno od triju tijela koja Europska unija službeno priznaje kao europske normizacijske organizacije (*European Standards Organisation*, ESO). S više od 900 organizacija članica diljem svijeta iz više od 60 zemalja na pet kontinenata ETSI pruža otvoreno okružje članovima koji dolaze iz velikih i malih privatnih tvrtki, znanstvenih organizacija, sveučilišta, državnih i javnih tijela. ETSI podupire pravodobnu izradu, prihvaćanje i ispitivanje globalno primjenjivih norma za sustave, aplikacije i usluge utemeljene na informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji (IKT) u svim sektorima gospodarstva i društva.

Kontakt

e-pošta: claire.boyer@etsi.org